

Nagrade Prešernovega sklada 2015

Rosana Hribar, Gregor Luštek **Marko Jakše** plesalca slikar

Rosana Hribar in **Gregor Luštek** sta slovenski plesni par številka ena. Občinstvo ju pozna kot plesna virtuoza, ki sta sodelovala s skoraj vsemi vidnimi slovenskimi plesnimi in gledališkimi avtorji, in kot koreografa, ki sta skupaj ali samostojno ustvarila lepo število predstav s prepoznavno tonalnostjo in vizualno dovršenostjo. Veljata za starša slovenskega sodobnega plesa.

Posebej izrazita avtorska gesta je obeleževanje njunih partnerskih obletnic. Običajni ljudje gredo na večerjo, v kino, Luštek in Hribarjeva pa sta vse od svoje osemletke dalje vsako drugo leto skovala plesno predstavo. Najbolj razvpit je njun *Duet 010*, ki sta ga skupaj z režiserjem Petrom Bratušo pretvorila tudi v približno 13-minutni plesni film z močnim liričnim nabojem, odrsko delo pa je poželo tudi številne nagrade: na mednarodnem tekmovanju za koreografe v Hannoveru drugo nagrado žirije in posebno nagrado kritikov, drugo nagrado na koreografskem tekmovanju v Ludwigshafnu, nagradila ju je tudi domača scena, in sicer s povodnim mo-

žem. Dve leti zrelejši *Duet 012* je spet prejel drugo nagrado strokovne žirije v Hannoveru, uvrščen je bil v jagodni izbor dvajsetih najboljših predstav iz Evrope v okviru plesne mreže Aerowaves, duet je kot izjemen prepoznalo občinstvo festivala Gibanica, avtorja sta zanj prejela tudi Župančičevo nagrado. Nato sta realizirala še dueta *014* in *016*, ki kakopak nista ostala neopažena.

Serijska nagrad je dolga in utegne udušiti besedilo. Poudariti pa velja, da sta Rosana Hribar in Gregor Luštek plesalca, ki glavno besedo prepuščata plesu, odnosom na odru, avtorjevi prezenci, sijajnosti izvedbe. V vsako predstavo vneseta samo svojo dinamiko in humor. Svoji plesni poti sta pričela ločeno: Hribarjeva je začela z baletom, pozneje pa se je v plesni skupini Terpsihora srečala še s sodobnimi plesnimi tehnikami; Luštek je svojo plesno pot začel v športnih plesih, s sodobnim plesom pa se je dokončno sprijateljil med študijem na fakulteti za šport. Njuna prva skupna predstava je bila *Posvetitev pomladi* Matjaža Fariča. Vse drugo je zgodovina. **x as**

Akademski slikar **Marko Jakše** je v slovenskem likovnem prostoru že desetletja navzoč kot nekakšna nadrealistična halucinacija, ki izbruhne zdaj v tej, zdaj oni galeriji (toda nikoli v kateri od osrednjih) ali v kakšnem drugem prostoru, kamor pritečejo obveščeni, da bi vedno znova začutili tisto čudno mešanico začudenja nad njegovo izjemno slikarsko večščino na eni in neusahljivo, ponorelo domišljijo na drugi strani. O svojem sanjskem razstavišču pravi: »Najraje na svetu bi razstavljal v novem 'neodvisnem' lesenem Jakopičevem paviljonu, ki ga žal – in slovenskemu narodu v sramoto – še ni, postavil pa bi ga v Tivoliju, v tisti zdaj trapasti krog čez progo desno od Jakopičevega sprehajališča, nedaleč od mesta, kjer je nekoč stal.«

V minulih dveh letih se je predstavil trikrat, v koprski Loži, v mariborski Kibli in na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču, in vsakič je, skoraj nevidna postava, ki večinom le kot kak duhec huščne skozi protokol odprtja in že izgine, dodal nova dela,

nove norosti, kjer se mešajo nezavedno, arhetipsko in do temeljev reflektirano, zdaj ironično, groteskno, tudi kritično, zdaj poetično, otroško, pravljичno; kjer se njegov značilni zajec spreminja na milijone načinov, a je vedno navzoč, nekako sam, izgubljen v veselju.

Med slikanjem in slikarjevo osebo ni nikakršne zarezze, kot sam pravi, je prekleti pesnik: »Vse, kar slikar počne, počasi postaja slikanje. Ko hodi in ko premišljuje, ko se praska po riti, ko pometa ali pomiva, kadar opazuje čudovite oblake in kadar spi in sanja, kadar s prijatelji popiva in pleše, vse je slikanje. Z njim okuži vse svoje življenje, dokler nazadnje ne potrebuje več ne barv, ne čopičev in ne platna. Slednjič celo razume vse tiste zabušante, ki nikoli niso slikali, pa so vendarle veličastni slikarji.«

Mu bo sneg preprečil udeležbo na proslavi? »Naj, naj zasuje, naj kar zasuje, naj pošteno zasuje! Kameram ne, elementarnim silam se pa prav rad nastavljam.« **x tlp**

Jure Pukl

saksofonist in skladatelj

Saksofonist in skladatelj **Jure Pukl** je eden najbolj profiliranih in kreativnih saksofonistov med mlajšimi jazzovskimi glasbeniki, je tudi vsestransko izobražen. Z izjemno komunikativnostjo in pogumom vodi različne zasedbe, v katere vabi ugledne ameriške in evropske jazziste; s svojim kvartetom je bil lani na turneji po Tokiu in Osaki, pred dvema letoma je zagnal Daniel Noesig/Jure Pukl NYC kvintet. Igra in sklada mešanico sodobnega jazzja ter slovanskih ritmov in harmonij, nikoli pa ni skrival, da sta nanj pomembno vplivala jazzista Steve Lehman in Rudresh Mahanthappa, pa tudi povsem klasični skladatelji.

Njegov glasbeni začetek je bil v Velenju; najprej je igral flavto, nato klarinet, potem saksofon. Bil je skater, poslušal je grunge, igral v velenjskem bendu Funk You, nato pa odšel na Dunaj študirat klasično glasbo. A kaj, ko je živel blizu jazz kluba Porgy & Bess; ko je tam nekoč slišal Kenny Garret kvartet, ga je dokončno odpeljalo v jazz. Sledil je premik na Kraljevi konservatorij v Haag, nato pa v ZDA, na pres-

tižno glasbeno univerzo Berklee v Boston. Podiplomski študij jazzovskega saksofona je končal na Univerzi za glasbo v Gradcu.

Vendar pravi: »Ni teorija tista, ki naredi pravega jazzista. To lahko postaneš le, če to muziko tudi zares živiš.« Kot skladatelj izdaja samostojne zgoščenke avtorske glasbe in igra v glavnem to glasbo. Šesta plošča *Abstract Society* je precej odmevala, pred dvema letoma jo je z Vijayem Iyerjem, Damiom Reidom in Joejem Sandersom posnel v New Yorku, kjer trenutno živi in ustvarja ter sodeluje z uveljavljenimi glasbeniki svetovne jazz scene, kot so Maceo Parker, Esperanza Spalding, Aaron Goldberg, Marcus Gilmore, Jeremy Pelt, Jamire Williams, Howard Curtis, Johnatan Blake, Renato Chicco. Ko je njegovo peto ploščo *EARchitecture* opazil John Fordham, avtoriteta za jazz pri The Guardian, je zapisal, da črpa navdih v tradiciji, a sledi svoji poti s potrpežljivostjo in subtilnostjo. Na poti je že njegov novi projekt z naslovom *The Life Sound Pictures of Jure Pukl*. **x im**

Marjan Strojjan

prevajalec in pesnik

Marjan Strojjan velja za enega najboljših in najuglednejših prevajalcev iz angleščine, kjer je konkurenca med prevajalci zaradi razširjenosti in priljubljenosti jezika še posebno velika; tu Strojjan uživa sloves prevajalca, ki mu založbe zaupajo zgolj najbolj zahtevne naloge. Njegovo prevajalsko izjemnost je stroka prepoznala že davno, saj mu je Društvo slovenskih književnih prevajalcev leta 1993 prvič podelilo Sovretovo nagrado za prevod staroangleškega epa *Beowulf*, kjer se je uspešno spopadel z izzivom prenosa aliteracijskega verza v slovenščino. To nagrado mu je nato podelilo še deset let kasneje, leta 2004, in sicer za prevod Miltonovega *Izgubljenega raja*, ki smo ga v prevodu dobili šele 300 let po nastanku izvornika in je pomenil veliko obogatitev slovenske prevodne književnosti. Stanovsko društvo je že pred desetimi leti opozorilo na izjemno zahtevnost del, ki si jih v prevajanju izbira Strojjan. Njegovo prevajalsko področje namreč zajema epsko in lirsko poezijo Velike Britanije in Severne Amerike med 7. in 20. stoletjem.

Pred dobrima dvema letoma je sledil prevod najpomembnejšega dela srednjeveške angleške literature, *Canterburyjskih povesti* Geoffreyja Chaucerja. Tega besedila se ni lotil prvič, saj je že leta 1974, ko je štel za prevajalca skromnih 25 let, v zbirki Kondor izšel njegov prevod izbora iz *Canterburyjskih zgodb* (kakor smo delo do pred nedavnim imenovali). Strojjan se je torej novega prevoda lotil po skoraj 40 letih od prvega in tokrat sicer nedokončano delo kljub obsegu prevedel v celoti, pri tem pa je moral ponovno čez številne prepreke, predvsem filološke. Postavila jih je predvsem starost besedila, ki je nastalo konec 14. stoletja, ko je bila angleščina povsem drugačen jezik od sodobne, kar s sabo prinaša različne pomene besed, drugačno izgovarjavo in zapis besed. Drug izziv prevoda je bila polifonost te zbirke povesti, saj vsako od nekaj več kot 20 zgodb pripoveduje drug pripovedovalec in Chaucer uspe vsem odtisniti drugačen jezikovni register. Z mojstrom se je lahko uspešno spopadel edino mojster. **x pim**

Pia Zemljčič

igralka

Gledališka in filmska igralka **Pia Zemljčič** je v zadnjih letih pod streho **Slovenskega ljudskega gledališča Celje**, kjer je stalna članica igralskega ansambla od leta 2009, ustvarila vrsto opaznih vlog: še posebno pa je navdušila z nastopom v minimalistični intimni uprizoritvi *Zapiranje ljubezni*, nastali v produkciji Mestnega gledališča Ptuj, Mini teatra Ljubljana in hrvaških koproducentov, v kateri ob življenjskem sopotniku Marku Mandiču upodablja zaključevanje nekega ljubezenskega odnosa. Njena vloga v tej predstavi je preprosto antologijska; v prvem delu, kjer je nema priča soigralčevemu izbruhu besed, se njen lik giblje v razponu od zadržanosti do »največjih gest, ki pripadajo samo velikim igralkam«, v drugem delu, ko pride na vrsto njen monolog, pa mojstrsko krmari med čustvi in besedami.

Seveda Pia Zemljčič ni prepričala le z omenjeno vlogo. Že ko je leta 2013 prejela Severjevo nagrado za igralske stvaritve v slovenskih poklicnih gledališčih, je žirija zapisala, da že dolgo »dokazuje, da je na-

tančna, studiozna in zanesljiva interpretka širokega dramskega razpona«. V zadnjih letih je namreč v matičnem gledališču odigrala zelo raznovrstne like, od hladne in razčlovečene Vodje v *Krčih* prek mesene in izkušene Vdove Quin v *Največjem frajerju zahodnega sveta* do na videz naivne in sramežljive Meg iz *Sleparjev v krilu*. Za slednjo je prejela naziv žlahtne komedijantke 2013, ko je žirijo prevzela z doslednim vodenjem svojega lika skozi različne ravni komičnega. V njeni vitrini ne manjka številnih drugih nagrad, med katerimi velja omeniti nagrado za igro na 45. festivalu Borštnikovo srečanje za vlogi Babice in Evice v uprizoritvi *Žabe* Mestnega gledališča Ptuj.

Pia Zemljčič lahko na odskih deskah spremljamo že vse od konca 90. let, ko je bila še študentka dramske igre na AGRFT. Še večjo prepoznavnost si je morda ustvarila s filmskimi vlogami v *Petelinjem zajtrku*, *Varuhu meje*, *Vajah v objemu* ali *Paniki*, občasno pa sodeluje tudi s televizijo, radiem in pri sinhronizaciji animiranih filmov. **x sk**

Vito Žuraj

skladatelj

Če rečemo, da je **Vito Žuraj** tisti med slovenskimi skladatelji klasične glasbe mlajše generacije, ki je najdlje prodril v svet, ne pretiravamo. Po študentskih Prešernovih nagradah za izjemne dosežke na področju kompozicije je podiplomski študij instrumentalne in elektroakustične kompozicije končal na Visoki šoli za glasbo Carla Marie von Webra v Dresdnu, zadnjih sedem let pa poučuje inštrumentacijo in gregorijanški koral na Visoki šoli za glasbo v Karlsruheju.

Njegov skladateljski opus zadnjih let je impresiven, v njem pa izstopa skladba *Changeover* za instrumentalne skupine in simfonični orkester. Napisal jo je leta 2011, nastala pa je za odprtje novega nemškega festivala sodobne glasbe; naslednje leto je zanj prejel prvo nagrado na 57. skladateljskem tekmovanju mesta Stuttgart, ki velja za najstarejše nemško priznanje za sodobno glasbo. Osnova skladbe je ansambel, postavljen v skupinah okoli občinstva, te skupine pa igrajo ob pointilistični spremljavi velikega simfoničnega orkestra. Skladatelj pravi, da je v tej skladbi

dokončno razvil algoritmični program M-Matrix, ki ga je v okviru doktorata programiral eno leto. Gre za nekakšnega glasbenega asistenta, ki izračuna tiste zapletene strukture, ki bi jih sam težko sestavil brez napak. Programiranja tega algoritma se je lotil v prepričanju, da bo z njim ustvarjal strukture, ki jih še ni bilo in ki mu bodo odprle novo pot. Posnetek skladbe s festivala bo leta 2015 izšel na portretni zgoščenci pri Deutsche Musikrat in založbi Wergo.

V zadnjem času zelo odmeva še nekaj njegovih skladb, denimo *Warm up*, ki jo je napisal leta 2012 in so jo delegati skladateljske tribune Rostrum po tistem, ko je zasedla drugo mesto, uvrstili med tako imenovana priporočena dela. Leta 2013 je doživel praizvedbo skladbe *Connection* v okviru salzburškega festivala v izvedbi Sharoun Ensemble in pod taktirko Matthiasa Pintscherja. Skupaj s še z dvema komponistoma, Martinom Grütterjem in Michaelom Langemannom, je soustvaril tudi opero *Orlando*, katere premiera je bila leta 2013 v nemškem Bielefeldu. **x im**